

INNOWACYJNOŚĆ PROWADZĄCA DO EFEKTYWNOŚCI POLSKICH WSPÓLNOT SAMORZĄDOWYCH. STUDIUM PRZYPADKU: MAKROREGION PYŁNOCNY ORAZ PYŁNOCNO-ZACHODNI

Przedsiębiorczość podmiotu gospodarczego zależy od jakości kapitału ludzkiego. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego, postawy innowacyjne wśród mieszkańców oraz instytucji zorientowanych na pomnażanie wiedzy skutkują nowymi pomysłami, rozwiązaniami budującymi trwałą przewagę konkurencyjną, budującymi przedsiębiorczość. Warto zatem przy pomocy odpowiednich mierników zdiagnozować ten kontekst funkcjonowania polskich wspólnot samorządowych.

Innowacyjność samorządowa oznacza zdolność wspólnoty do upodabniania się do samorządów bardziej dojrzałych, adaptację ich mechanizmów rozwoju. Cenna może się wobec tego okazać konfrontacja polskich wspólnot ze społecznościami innych krajów europejskich.

Analiza wyżej nadmienionych aspektów i wnioski z przeprowadzonych badań stanowią treść planowanej publikacji.

Kluczowe słowa: przedsiębiorczość, zatrudnienie, badania i rozwój

Івона Коза,

доктор економічних наук,
Державний професійний інститут в Хелмі,
Польща

Aktualność badań. Badania zakończono w 2016 roku.

Analiza ostatnich publikacji. Brak jest opracowań na ten temat.

Przedmiot i cel zadania naukowego.

Przedmiotem zadania naukowego są polskie makroregiony.

Zagadnieniem naukowym jest charakterystyka ich zaangażowania w przedsiębiorczość, w badania i rozwój.

Obszarem badawczym niniejszego artykułu będzie północny i północno-zachodni makroregion Polski.

Wykład tekstu

Wstęp

Innowacja jest skomercjalizowanym wynalazkiem. Każdemu rządowi chodzi o to, by innowacja przekształciła się w ponadprzeciętny zysk. Innowacyjne firmy szybciej się rozwijają, zatrudniają więcej osób i inwestują więcej pieniędzy.

Claude Ponsard zauważył, że z ekonomicznego punktu widzenia przestrzeń nie jest neutralna, co oznacza, że procesy gospodarcze z nią związane dokonują się właśnie w niej. Poszczególne elementy przestrzeni regionalnej mają określoną wartość dla inwestorów, klientów, mieszkańców, władz samorządowych, czyli stron (interesariuszy), które wchodzi z sobą w relacje. Relacje są

dwustronne i zachodzą między inwestorem a gminą, przedsiębiorstwem a gminą, miastem a regionem, przedsiębiorcą — menedżerem a regionem itp. Wartość elementów przestrzeni związana jest z korzyściami, które w większym lub mniejszym stopniu spełniają oczekiwania stron. Wymiana wartości między stronami sprowadza się z jednej strony do szerokiej oferty korzyści jednostkowych, jakie osiąga menedżer, inwestor, poszukujący atrakcyjnych lokalizacji dla projektowanego przedsięwzięcia biznesowego, a z drugiej, do korzyści, jakie uzyskuje określony partner tej wymiany (np. jednostka samorządowa), w postaci bezpośrednich i pośrednich czynników rozwojowych (np. środki finansowe, miejsca pracy, podatki, dyfuzja innowacji), dynamizujących rozwój całego regionu i jego struktur społeczno-gospodarczych. (Ponsard red 1992; Brol, Raszkowski 2011: 11).

Również z ekonomicznego punktu widzenia, działania efektywne polegają na organizowaniu zasobów kapitałowych do realizacji projektów wiążących się z różnym stopniem ryzyka, a w celu uzyskania korzyści. Istotą efektywności jest więc wykorzystywanie pojawiających się okazji i podejmowanie działań zmierzających do osiągnięcia zysku. (Makiela 2013: 25).

Wspieranie efektywności zarządzania jest niezbędne, zarówno w prywatnym, jak i w publicznym sektorze. Stefan Marciniak pisze w swoim podręczniku, że głównym założeniem teorii, mówiącej o tym, że wzrost i rozwój gospodarczy stanowią współcześnie ważne kategorie teorii zrównoważonego rozwoju, jest równoległy, zharmonizowany rozwój czterech wzajemnie

zależnych podsystemów: przyrodniczego, technologicznego, gospodarczego i społeczno-kulturowego w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb całego społeczeństwa oraz zachowania i umacniania demokracji i sprawiedliwości społecznej. Nie chodzi o jakikolwiek wzrost i rozwój gospodarczy, ale taki, który lepiej zaspokaja potrzeby wszystkich członków społeczeństwa, a jednocześnie nie narusza naturalnych właściwości i równowagi środowiska naturalnego. Wzrost gospodarczy oznacza bowiem pozytywne zmiany w wielkości i strukturze strumieni dóbr i usług finalnych wytwarzanych i dzielonych w gospodarce oraz w jej zasobach w danym czasie. Z reguły poprawia relacje ilościowe w procesach wytwórczych dóbr oraz świadczenia usług, a także w procesach ich redystrybucji i ostatecznego przeznaczenia. Natomiast rozwój gospodarczy oznacza proces pozytywnych zmian w gospodarowaniu, a więc w działalności wytwórczej i redystrybucyjnej dóbr i usług, ich wymianie i ostatecznym wykorzystaniu na cele konsumpcyjne, oraz zwiększanie potencjału ekonomicznego. Ten proces wyraża się w zwiększeniu i zmianie struktury zdolności wytwórczych gospodarki, rzeczywistej produkcji towarów i usług, ich redystrybucji, wymiany i konsumpcji. Rozwój gospodarczy polega także na zmianie zakresu, form i charakteru stosunków ekonomicznych. Zwiększa się zakres i znaczenie wirtualnych stosunków ekonomicznych, co umożliwia coraz bardziej powszechna informatyzacja podstawowych podmiotów gospodarowania. Dzięki temu, że w procesach rozwoju gospodarczego następuje doskonalenie podstawowych jego czynników,

a więc kapitału rzeczowego trwałego, kapitału obrotowego, kapitału ludzkiego, infrastruktury technicznej, ekonomicznej, społecznej i ekologicznej gospodarki, powstają lepsze podstawy przyszłego rozwoju gospodarczego. (Marciniak 2013: 372-376; Markowski 2008: 13-46).

Pierwszym teoretykiem innowacji był Joseph Schumpeter, który użył wyrażenia „kreatywna destrukcja”. (Zorska 2011: 21) W nowoczesnej gospodarce są potrzebne gałęzie, które produkują dużo i dążą do maksymalnie niskiego kosztu przeciętnego produktu. Ale są potrzebne także, które eksperymentują. Tymczasem polska gospodarka notuje jeden z najniższych wskaźników innowacyjności w Europie. Polscy przedsiębiorcy są bardzo zachowawczy – w biznesie szukają przewagi przez obniżanie kosztów, a to nie sprzyja innowacyjnym zachowaniom. Klienci wymagający nie szukają bowiem produktu o najniższej cenie, ale o najwyższej jakości. Aby tę jakość osiągnąć, często trzeba szukać innowacji w produkcji. W polskich warunkach najczęściej innowatorem jest przedsiębiorca. Państwo może mu pomagać, ale go nie zastąpi. Państwo może stać się wzorowym klientem, może wesprzeć w poszukiwaniu klienta gdzieś na świecie, może ułatwić transfer wiedzy, jeżeli jest to efektywność oparta na wiedzy oraz może uprościć podatki. Polacy są przyzwyczajeni do funduszy unijnych czy kredytów bankowych, ale one nie podnoszą innowacyjności. Rząd powinien raczej dbać o wsparcie bezgotówkowe. Polska wprowadziła ma przez ostatnią dekadę najwyższy wzrost gospodarczy w Unii Europejskiej. Jednak kończą się nam rezerwy wzrostu opar-

togo na własnych, krajowych zasobach: klientach, pracownikach i wiedzy. To ostatni moment, by poważnie zabrać się za innowacyjność. (Staniłko 2016).

Specyfika kontynentu europejskiego

Regionalne badania naukowe, wiedza i innowacyjność zależą od wielu czynników – kultury biznesu, umiejętności pracowników, edukacji i instytucji szkoleniowych, usług wspierających innowacje, mechanizmów transferu technologii, regionalnej infrastruktury, mobilności naukowców, źródeł finansowania i potencjału twórczego. (Brol, Raszkowski 2011: 13-19; oraz Eurostat 2015a).

Jednym z głównych celów Unii Europejskiej w ostatniej dekadzie było wspieranie zwiększania poziomu inwestycji, aby dostarczyć bodźca do konkurencyjności UE. Strategia lizbońska stanowi, że celem UE jest przeznaczanie 3% PKB do działań B+R do 2010 roku. Innowacja stanowi jednak część strategii „Europa 2020”, co podkreśla jej rolę w tworzeniu miejsc pracy, dokonywaniu bardziej konkurencyjnych przedsiębiorstw na światowym rynku, poprawie jakości życia i przyczynianiu się do bardziej zrównoważonego wzrostu. Wspieranie i pobudzanie innowacji jest bowiem jednym z głównych celów polityki europejskiej. (Eurostat... 2015b)

Europa ma dobre warunki do tego, by korzystać z nadarzających się możliwości pobudzenia wzrostu gospodarczego. Jako największy rynek wewnętrzny na świecie jest siedzibą wielu przedsiębiorstw innowacyjnych należących do światowej czołówki oraz zajmuje czołową pozycję w wielu dziedzinach wiedzy

i kluczowych technologii, takich jak ochrona zdrowia, żywność, energia odnawialna, technologie związane z ochroną środowiska i transport (Sprawozdanie z 2013 ...). Posiada ona niezmiernie cenne zasoby tworzone przez wysoko wykwalifikowaną siłę roboczą i wybitne talenty w sektorze działalności kulturalnej i twórczej. Wciąż jednak konieczne są wysiłki na rzecz zapewnienia sprawnego funkcjonowania jednolitego rynku, poprawy warunków umożliwiających wprowadzanie innowacji w przedsiębiorstwach oraz przyspieszenia inwestycji w przełomowe technologie w szybko rozwijających się obszarach (Komunikat Komisji ... 2014a). Teraz, kiedy Europa wychodzi z kryzysu, coraz wyraźniej widać, że wspieranie strategii pobudzających wzrost przyniosło ostatecznie efekty. Istnieją dowody na to, że niedawny wzrost wydajności zawdzięczamy w dużej mierze innowacjom¹, oraz że często te kraje, które zainwestowały więcej w badania naukowe i innowacje przed kryzysem i podczas niego, okazały się najbardziej odporne na skutki załamania gospodarczego. (Strahl red. 2006: 49; i n. oraz Komunikat Komisji ... 2014b).

Specyfika polskich regionów

Transformacja, jaka nastąpiła w zakresie ustroju oraz w każdym z wymiarów życia społeczno-gospodarczego w Polsce po 1989 r., stanowi efekt różnych działań na przestrzeni 25 lat, wynikających z zachodzących procesów kon-

wergencji organizacji i funkcjonowania otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego kraju do warunków państw wysoko rozwiniętych Europy Zachodniej, w szczególności zrzeszonych w Unii Europejskiej. W rezultacie powrócenia demokracji oraz wprowadzenia swobody gospodarczej nastąpiło otwarcie się Polski na rynki zagraniczne, to z kolei doprowadziło do: transferu kapitału, informacji i wiedzy (wewnętrzny i zewnętrzny), restrukturyzacji gospodarki, postępu techniczno-technologicznego, a więc rzeczywistej przemiany cywilizacyjnej. (*Biała księga* ... 2013: 3; Edwarczyk 2015: 303-305, 314-317).

Transformacja ustrojowa zainicjowana w Polsce na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. doprowadziła do zmian uwarunkowań społeczno-gospodarczych. Wprowadzenie swobody aktywności obywateli zarówno na polu działalności społecznej, jak i otwartym, wolnym rynku gospodarki kraju spowodowało intensyfikację procesów demokratyzacji i komercjalizacji. Przeobrażenia ustroju państwa polskiego umożliwiły jego włączenie w obieg gospodarki światowej, co w efekcie wpłynęło nie tylko na wymianę procesów na poziomie terytorium kraju, lecz także w wymiarze ogólnoswiatowym. Procesy, jakie wystąpiły w Polsce wskutek postępujących interakcji społecznych i gospodarczych, spowodowały pojawienie się takich zjawisk, jak: globalizacja, postęp techniczny i technologiczny, reorganizacja sektorów działalności i wzrost znaczenia usług, w szczególności informatycznych, liberalizacja polityki społecznej, integracja polityczna i gospodarcza czy reorientacja kultury i

¹ Wzrost PKB w krajach OECD w latach 1985–2009 był w dużym stopniu wynikiem zwiększenia zasobów kapitałowych oraz wzrostu wydajności wieloczynnikowej, którego siłą napędową były rezultaty systemów badań naukowych i innowacji. Zob. Raport OECD z 2011 r., Productivity and growth accounting.

struktur demograficznych. (Liszewski red. 2012: 164).

Najważniejsze wyzwania wiążące się z zarządzaniem przestrzenią publiczną w Polsce w najbliższych latach, zostały zdiagnozowane na podstawie przeprowadzonych analiz na potrzeby przygotowania krajowych dokumentów strategicznych (*Raport Polska 2011...*), z wykorzystaniem wniosków sformułowanych w przygotowanych już wcześniej raportach. W wyniku opisu problemów zdefiniowano sposoby oddziaływania na środowisko i narzędzia umożliwiające świadome kształtowanie struktury polskiej przestrzeni społeczno-gospodarczej tak, aby wspomagała procesy samoczynnego rozprzestrzeniania się czynników rozwoju. W drodze prowadzonej polityki rozwoju nastąpi koncentracja, m.in. na zarządzaniu rozwojem obszarów metropolitalnych. (Fe-dan red. 2013: 6; Koncepcja ...: 14).

Efektywność i innowacyjność a gospodarka terytorialna

Efektywność (ang. efficiency), jako rezultat¹ podjętych działań na rzecz najlepszych efektów produkcji, dystrybucji, sprzedaży, czy promocji, stanowi jednocześnie warunek innowacyjności. Istnieje wręcz konieczność stałej obserwacji i oceny zmian zjawisk gospodarczych, społecznych i politycznych zachodzących w bliższym i dalszym otoczeniu każdego z podmiotów danym sektorze. Pozwala to z kolei na efektywną realizację celu, lub wiązki celów przez właściwe posunięcia organizacyjne, decyzyjne i kontrolne. (Sierpińska, Jachna: 1997: 9).

¹ Rezultat jest opisywany relacją uzyskanych efektów do poniesionych nakładów.

Współczesne społeczeństwa dążą do efektywności wszystkich elementów wchodzących w skład systemu społecznego. Z punktu widzenia interesu publicznego, najważniejszą rolę odgrywa stworzenie dobrych warunków dla inicjatyw społecznych, u których podłoża leżą postawy kreatywne. Sprzyjające okoliczności wyzwalające takie zachowania pojawiają się w organizacji ładu społecznego, którą określa się z socjologii mianem lokalizmu. Wskazuje to na prymat życia społecznego i gospodarczego w społecznościach lokalnych nad społeczeństwem globalnym. W skład całego systemu społecznego wchodzi finanse publiczne, których sprawne wykorzystanie wyraża się w jak najlepszym wykorzystaniu środków publicznych, to znaczy w jak najlepszym zaspokojeniu potrzeb lokalnych, regionalnych i ogólnokrajowych. (Owsiak 2005: 112; Gonet 2006: 30).

Teoria i praktyka finansów publicznych zgodnie potwierdzają, że wykorzystanie środków publicznych jest tym bardziej efektywne, im dysponenci środków i realizatorzy zadań publicznych są bliżej społeczności, na której rzecz działają – wynika to z lepszego rozpoznania potrzeb i lepszej alokacji środków finansowych. Decentralizacja finansowanych wydatków ze środków publicznych sprzyja ich racjonalnemu wykorzystaniu. Zaspokajanie potrzeb jest najefektywniejsze w systemie zdecentralizowanym – najbliżej obywatela – wyzwala przedsiębiorczość i inicjatywę. Ważnym czynnikiem jest również większa możliwość kontroli przez społeczności lokalne wydatkowania środków finansowych, gdyż decydent jest mniej anonimowy. (Owsiak 2005: 112)

Dla powyżej zaprezentowanej tematyki artykułu, postawiona jest hipoteza o małym tempie wprowadzania innowacji na gruncie polskiej gospodarki.

Aparat badawczy

Głównymi źródłami innowacji, określanymi także jako kapitał rozwojowy regionu, jest działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw i instytucji naukowych, wytwarzanie wiedzy w postaci patentów i licencji oraz produkcja nowoczesnych technicznie maszyn i urządzeń, świadczenie nowych jakościowo usług. W literaturze mówi się, że miernikami służącymi określaniu poziomu innowacyjności regionu są m.in. poziom nakładów na działalność badawczo-rozwojową w sektorze prywatnym i publicznym, ich udział w PKB, struktura finansowania działalności B+R, liczba patentów zgłoszonych przez regionalne uczelnie i instytuty B+R, liczba wdrożeń patentowych poziom zatrudnienia w sektorze B+R (prywatnym i publicznym), udział produktów innowacyjnych w ogólnej sprzedaży i eksporcie regionu, poziom wykształcenia mieszkańców. (Makiela 2013: 11)

Pomiaru efektywności dokonuje się wykorzystując cząstkowe, syntetyczne wskaźniki produktywności wykorzystania zasobów (pracy, kapitału). Efektywność można identyfikować w ujęciu ex post i ex ante. Obliczając efektywność ex ante szacuje się przewidywane efekty przy zaangażowaniu określonych środków, czasu. Efektywność ex post dotyczy określania rezultatów konkretnych działań. Pomiar i badanie efektywności stanowi główny przedmiot rachunku ekonomicznego.

Analiza wyżej nadmienionych aspektów i wnioski z przeprowadzonych badań stanowić będą treść tej publikacji.

Obszarem badawczym niniejszego artykułu będzie makroregion północny i północno-zachodni. Jego sytuacja ukazana będzie na tle wyników osiąganych przez kraje Unii Europejskiej.

Badanie rozwoju gospodarczego rozpocznie się od ustalenia wysokości produktu krajowego brutto per capita, który w kontekście regionalnym może być stosowany do pomiaru działań makroekonomicznych i wzrostu, jak również do porównania między regionami. (Eurostat... 2015a)

Pokazana zostanie wartość PKB dla Polski i wybranych krajów europejskich.

Następnie dobrane będzie odpowiednie narzędzie badawcze złożone z zestawu indeksów statystycznych. Dla dopełnienia treści przeprowadzonych analiz, zaprezentowane będą przykłady głównych miast grodzkich wchodzących w skład badanego obszaru. Tu za źródło informacji służyć będą strategie rozwoju omawianych miast.

Zwieńczenie treści artykułu stanowić będą wnioski, aplikacja których będzie mogła posłużyć dla dalszej polityki regionalnej w badanych wspólnotach samorządowych.

Okres badania dotyczyć będzie ostatnich 7 lat funkcjonowania samorządów, tj. lat 2008 – 2014. Biorąc pod uwagę okres czasu, którego analizy będą dotyczyć, będzie to analiza retrospektywna (ex post), zawierająca ocenę wyników działań podejmowanych w przeszłości, a będąca punktem wyjścia dla zamierzeń bieżących oraz prognoz odnoszących się do przyszłości. (Sierpińska, Jachna: 1997: 17)

Bazą informacji będzie zarówno Eurostat ([http a](http://a)), jaki i Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego ([http b](http://b)). Zwieńczeniem charakterystyki statystycznej będą informacje zaczerpnięte ze strategii rozwoju przykładowych polskich miast grodzkich.

Dane Eurostatu posłużą do porównania sytuacji Polski z sytuacją krajów UE-28. Charakterystyki przyjęte w tym celu to:

- wydatki na badania i rozwój ogółem,
- krajowe wydatki brutto na badania i rozwój – sektor przedsiębiorstw,
- udział rządowych środków budżetowych, lub nakładów na badania i rozwój (GBAORD),
- zasoby ludzkie w dziedzinie nauki i technologii (HRST),

Dane, którymi dysponuje Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego pozwolą na następujące szczegółowe charakterystyki odnoszące się do działalności innowacyjnej:

Przedsiębiorstwa, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną: przedsiębiorstwa:

- przedsiębiorstwa z sektora usług,
- przedsiębiorstwa przemysłowe, nakłady na działalność innowacyjną:
- ogółem,
- przedsiębiorstwa z sektora usług,
- przedsiębiorstwa przemysłowe,

Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach wg rodzajów działalności innowacyjnej:

- przedsiębiorstwa z sektora usług:
- ogółem,
- działalność badawczo-rozwojowa (B+R),
- zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych,
- zakup oprogramowania,

- nakłady inwestycyjne na środki trwałe ogółem,
- nakłady inwestycyjne na środki trwałe – budynki i lokale, obiekty inżynierii lądowej i wodnej oraz grunty,
- nakłady inwestycyjne na środki trwałe – maszyny i urządzenia techniczne ogółem,
- nakłady inwestycyjne na środki trwałe – maszyny i urządzenia techniczne z importu,
- szkolenia personelu związane bezpośrednio z wprowadzaniem innowacji produktowych lub procesowych,
- marketing związany z wprowadzeniem nowych lub istotnie ulepszonych produktów,
- przedsiębiorstwa przemysłowe:
- ogółem,
- działalność badawczo-rozwojowa (B+R),
- zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych,
- zakup oprogramowania,
- nakłady inwestycyjne na środki trwałe ogółem,
- nakłady inwestycyjne na środki trwałe – budynki i lokale, obiekty inżynierii lądowej i wodnej oraz grunty,
- nakłady inwestycyjne na środki trwałe – maszyny i urządzenia techniczne ogółem,
- nakłady inwestycyjne na środki trwałe – maszyny i urządzenia techniczne z importu,
- szkolenia personelu związane bezpośrednio z wprowadzaniem innowacji produktowych lub procesowych,
- marketing związany z wprowadzeniem nowych lub istotnie ulepszonych produktów;

Do opisu struktury statystycznej powyższych charakterystyk wykorzystane będą takie miary, jak: średnia arytmetyczna wartości osiągniętej w poszczególnych latach oraz łańcuchowe indeksy dynamiki, liczone rok do roku i średnia geometryczna obrazująca przyrost wartości w roku ostatnim w odniesieniu do roku pierwszego. (Forlicz red. 2008: 219-232; Zeliaś 2000: 37 – 77)

Dla weryfikacji powyższych argumentów, sporządzone zostaną prognozy omawianych w nich wartości, rozciągnięte na najbliższe trzy lata. (Cieślak 1997: 51)

Efekty przeprowadzonych analiz za-prezentowane zostaną na wykresach.

Charakterystyki

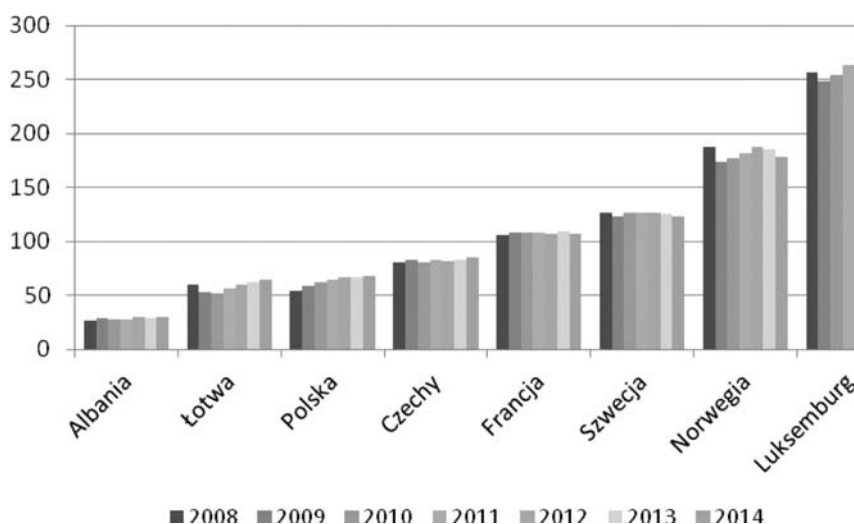
PKB per capita ([http a](http://a))

Indeks PKB per capita wyrażony w parytecie siły nabywczej (PPS / purchasing power standard) pokazuje wy-

sokość PKB danego kraju w relacji do średniej unijnej, której wartość przyjęto za równą 100. Jest obliczany z uwzględnieniem różnic w poziomie cen w poszczególnych krajach. Wartości mniejsze lub większe niż 100 oznaczają odpowiednio niższy lub wyższy od średniej unijnej poziom PKB.

Polska, pod względem wartości PKB per capita wyrażonej w parytecie siły nabywczej, a obliczonej dla lat 2005-2014 zajęła 10 miejsce pośród 28 krajów należących do Unii Europejskiej. Najniżej usytuowała się Albania, najwyżej Luksemburg – znacznie wyprzedzający pozostałe kraje Wspólnoty oraz Norwegia. Jednak spośród tych krajów, w badanym okresie, najbardziej poprawił się wynik Polski (podobnie Albanii). (Rysunek 1.) Spośród wszystkich krajów Unii Europejskiej, lepszy wynik w omawianym zakresie miała tylko Litwa i Rumunia.

Rysunek 1. PKB per capita wyrażony w parytecie siły nabywczej

Źródło: opracowanie własne.

Dalsze charakterystyki będą prowadzone w oparciu o porównania wartości osiągane w wyżej dobranych do porównań krajach UE.¹

Wydatki na badania i rozwój (http a)

Działalność innowacyjna to całość działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które rzeczywiście prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Niektóre z tych działań same z siebie mają charakter innowacyjny, natomiast inne nie są nowością, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji. (http b)

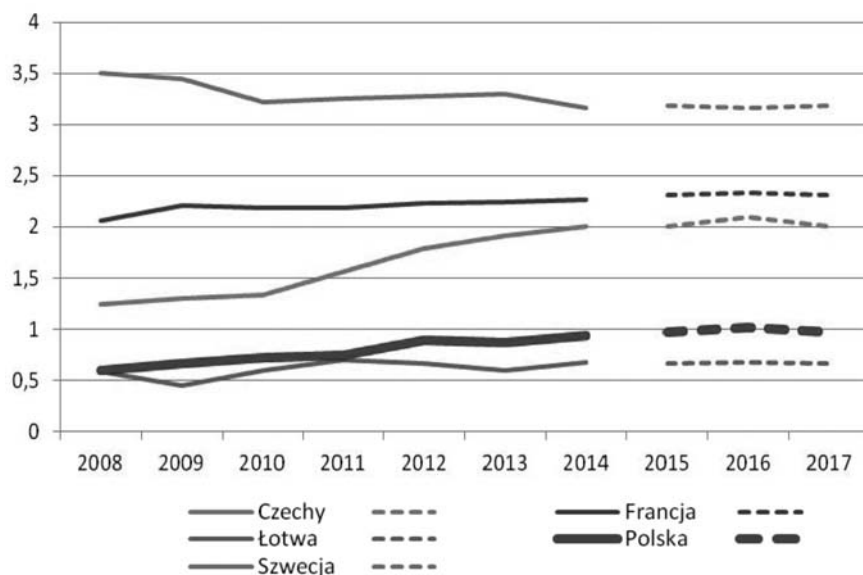
¹ Z pominięciem Albanii, Norwegii i Luksemburga, co poprawi czytelność wykresów.

W badanym okresie, wydatki większości krajów na badania i rozwój miały tendencję rosnącą. (Rysunek 2.) Wyjątkiem była Szwecja. Jednak także w tym kraju prognozy pokazują wzrost wartości omawianej charakterystyki. Najlepsze wyniki osiągała Szwecja, a najgorsze Łotwa. Polskie wyniki były jednymi ze słabszych.

Jeśli chodzi o krajowe wydatki brutto na badania i rozwój w sektorze przedsiębiorstw we wszystkich krajach, zarówno w wartościach rzeczywistych, jak i prognozowanych, utrzymywała się tendencja rosnąca. (Rysunek 3.) Podobnie jak we wcześniejszej charakterystyce, najlepsze wyniki osiągała Szwecja, a najgorsze Łotwa, a polskie wyniki były jednymi ze słabszych.

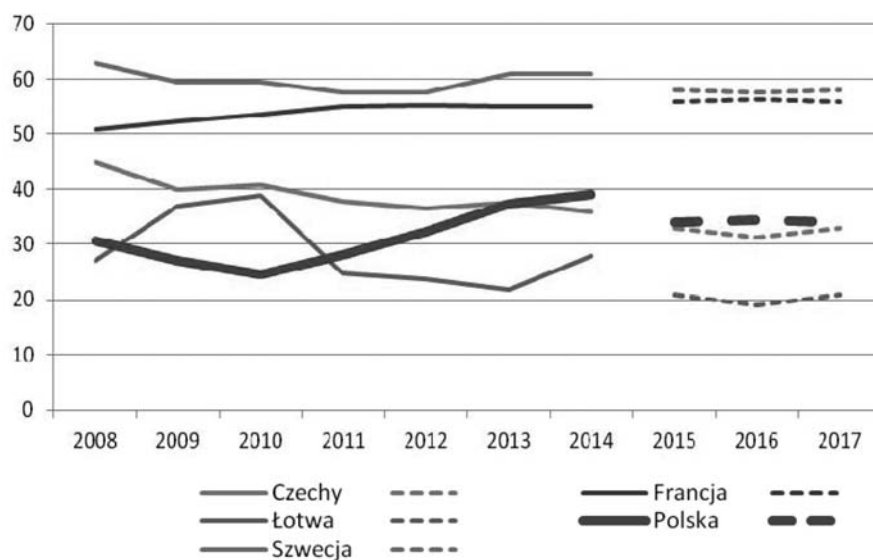
Szwecja przodowała również w wartościach udziału rządowych środków budżetowych, lub nakładów na badania i rozwój. Tutaj we wszystkich krajach

Rysunek 2. Wydatki na badania i rozwój ogółem

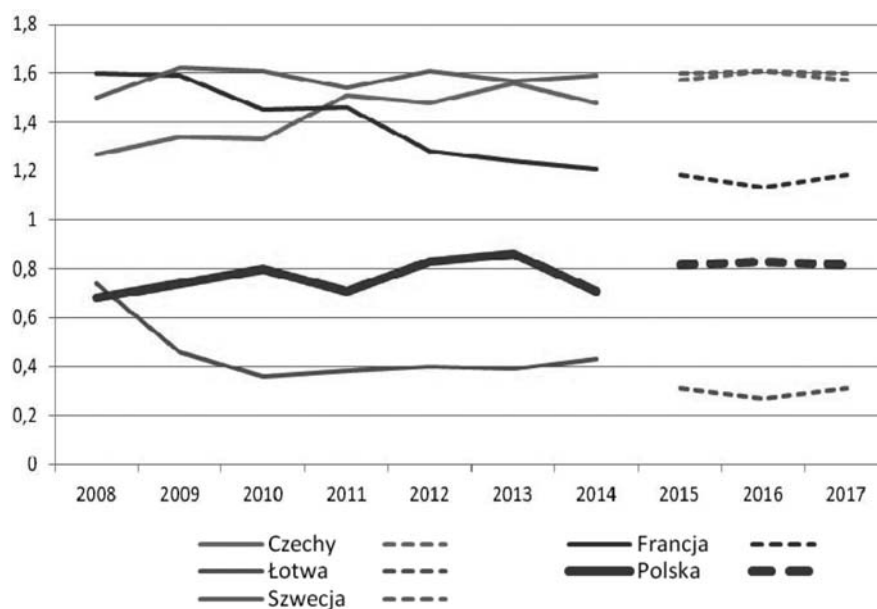
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 3. Krajowe wydatki brutto na badania i rozwój – sektor przedsiębiorstw

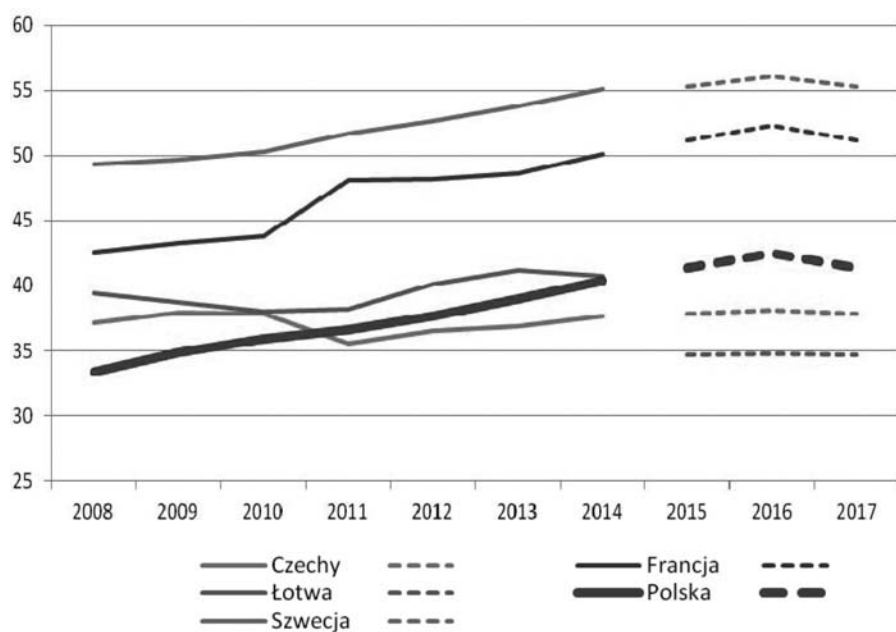

Źródło: opracowanie własne.

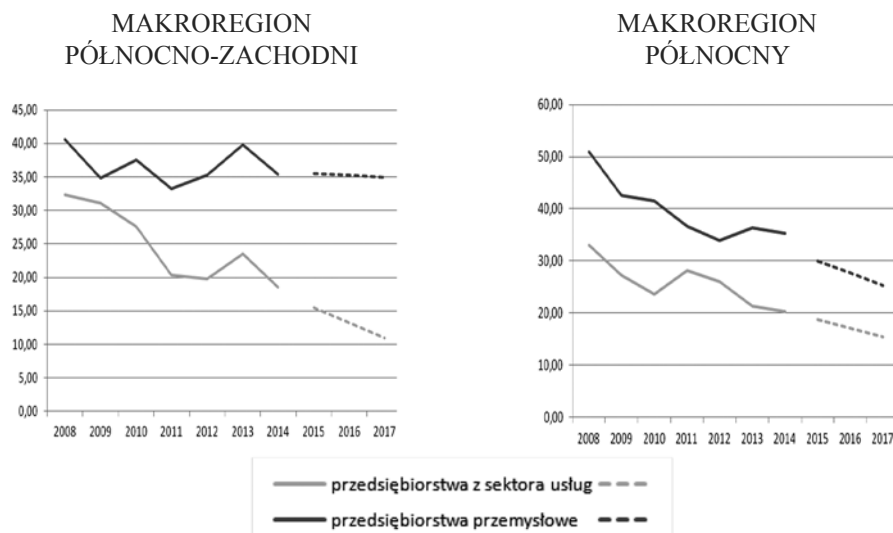
Rysunek 4. Udział rządowych środków budżetowych, lub nakładów na badania i rozwój (GBAORD)

Źródło: opracowanie własne.

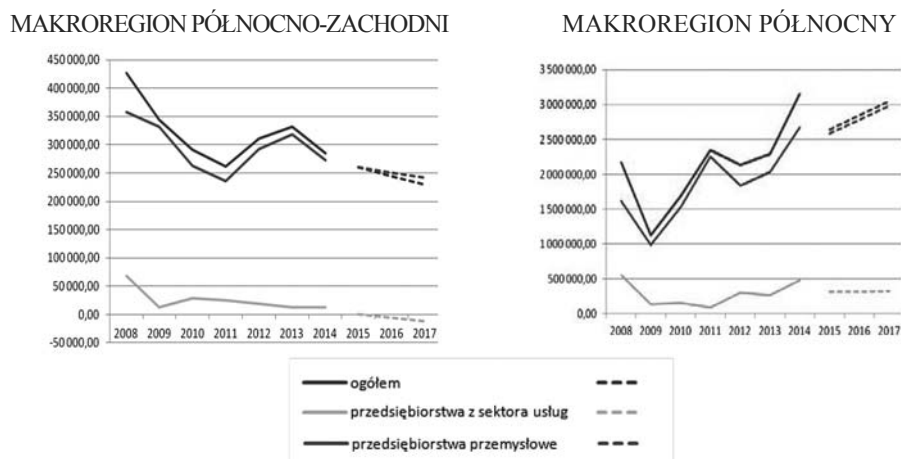
Rysunek 5. Zasoby ludzkie w dziedzinie nauki i technologii (HRST)

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 6. Przedsiębiorstwa, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną – przedsiębiorstwa

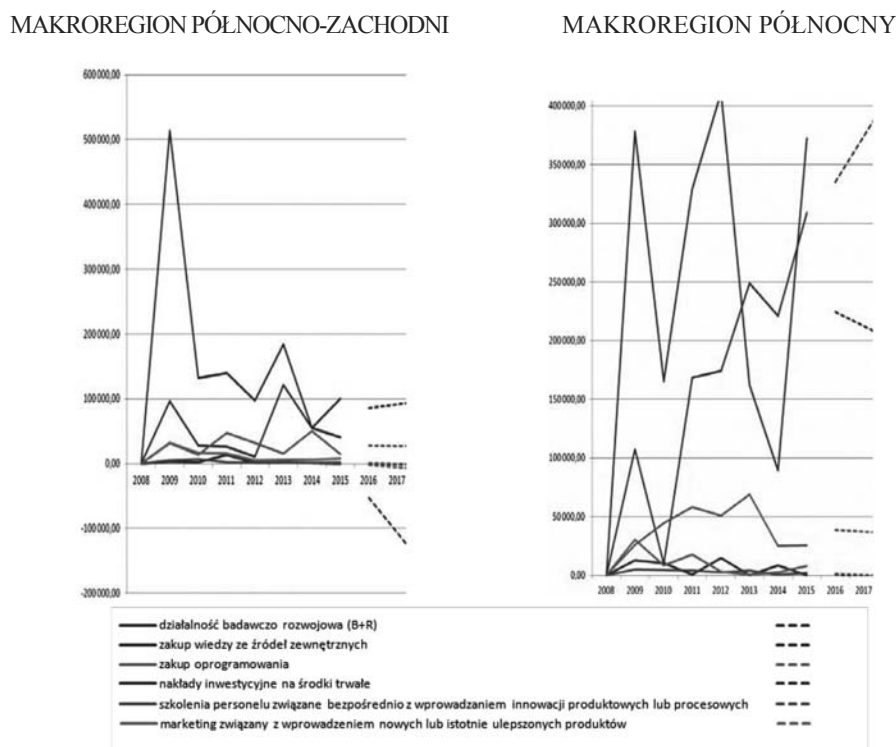
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 7. Przedsiębiorstwa, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną — nakłady na działalność innowacyjną

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 8. Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach wg rodzajów działalności innowacyjnej — przedsiębiorstwa z sektora usług

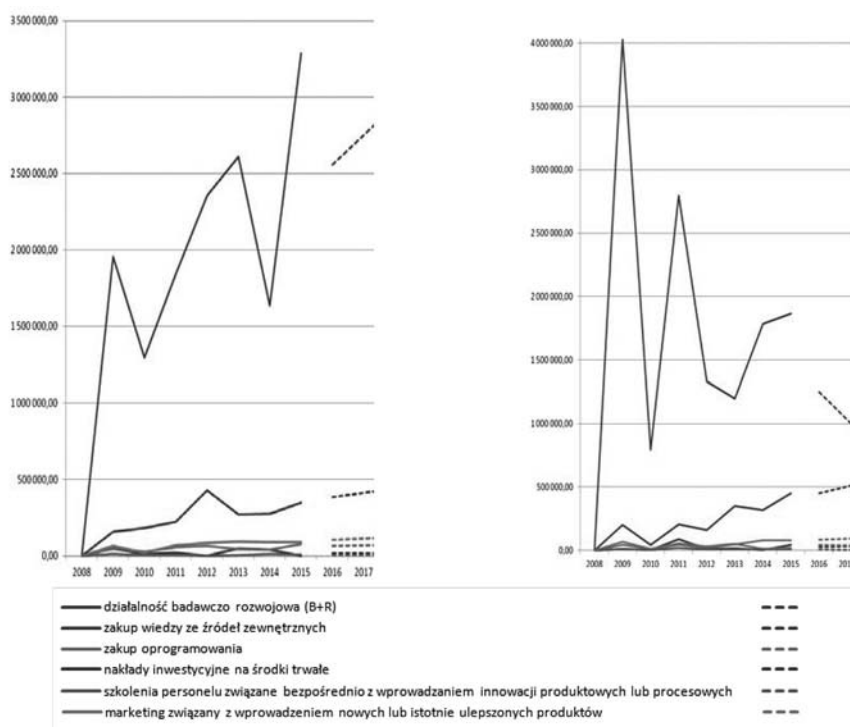

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 9. Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach wg rodzajów działalności innowacyjnej - przedsiębiorstwa przemysłowe

MAKROREGION PÓŁNOCNO-ZACHODNI

MAKROREGION PÓŁNOCNY

Źródło: opracowanie własne.

utrzymała się tendencja spadkowa. (Rysunek 4.) Podobnie jak wcześniej, Polska była jednym z najsłabszych krajów, a najgorzej wypadły wyniki Łotwy.

W przeciwieństwie do poprzedniej charakterystyki, ilość zasobów ludzkich w dziedzinie nauki i technologii we wszystkich krajach miała zdecydowanie tendencję rosnącą. Przodowała Szwecja, a najgorsze były Polska i Czechy. (Rysunek 5.)

Uszczegółowieniem powyższych charakterystyk są analizy oparte na danych, którymi dysponuje Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. (<http://b>)

Jeśli chodzi o procent polskich przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną, zarówno w sektorze usług, jak i w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych w danych rzeczywistych oraz w prognozach utrzymywała się tendencja spadkowa.

Jednak same nakłady na działalność innowacyjną w makroregionie północnym rosły z roku na rok, a prym wiodły przedsiębiorstwa przemysłowe. (Rysunek 6. i 7.)

Uszczegółowiając powyżej podane informacje, jeśli chodzi o nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach wg rodzajów działalności innowacyjnej, w przedsiębiorstwach,

zarówno z sektora usług, jak i z sektora przemysłowego, przeważały wydatki na środki trwałe oraz działalność badawczo-rozwojową (B+R). (Rysunek 8. i 9.)

Strategie rozwoju

O sukcesie miast decyduje nie tylko ich ekspansywność i siła, ale także elastyczność i zdolność do adaptacji.

Miasta wojewódzkie¹ znajdujące się na terenie omawianych makroregionów to: Gdańsk², Olsztyn³, Poznań⁴, Szczecin⁵, Toruń⁶ oraz Zielona Góra⁷.

Włodarze Gdańska, chcąc świadomie i kompetentnie sterować zachodzącymi w tym mieście procesami mającymi służyć realizacji długofalowych celów strategicznych, dostrzegają wyzwania i szanse związane z rozwojem zaawansowanych technologii, w tym elektroniki, informatyki i telekomunikacji oraz turystyki i logistyki. Branże te uzupełniają tradycyjne dziedziny gospodarki, a szczególną rolę w rozwoju gospodarczym Gdańska odgrywają małe i średnie firmy – wzrost ich liczebności oraz wartości może być impulsem do dalszego intensywnego rozwoju tego miasta i regionu.

Olsztyn posiada duże możliwości tworzenia i rozwijania tzw. inteligentnych specjalizacji. Jest to przede wszystkim specjalizacja „ekonomia wody” bazująca na zasobach wodnych

i obejmująca szereg rodzajów działalności gospodarczej, rozwiniętych również w Olsztynie. To w tym mieście zlokalizowane są ośrodki naukowe, które mają tę specjalizację współtworzyć. Kolejna – „specjalizacja żywność wysokiej jakości” – opiera się na tradycyjnej już silnej pozycji rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, wspartej silnym zapleczem naukowo-badawczym funkcjonującym również głównie w Olsztynie. Równie istotną rolę pełni „specjalizacja drewno i meblarstwo”, która ma swoje zasoby zlokalizowane częściowo także w Olsztynie. Obszar horyzontalny strategii rozwoju obejmuje pięć elementów działalności gospodarczej, wspólnych dla wszystkich trzech specjalizacji: technologie informacyjno-komunikacyjne, finansowanie, logistykę, targi i promocję oraz bezpieczeństwo, które również mają swoich licznych przedstawicieli w Olsztynie.

Poznań pełni funkcję ośrodka centralnego aglomeracji poznańskiej. Stolica regionu wielkopolskiego może wzmacniać konkurencyjność przez zapewnienie warunków społeczno-ekonomicznych oraz przestrzennych ułatwiających podmiotom gospodarczym działalność i możliwości wykorzystywania zewnętrznych korzyści aglomeracyjnych. Gospodarkę tego miasta charakteryzuje duża różnorodność sektorowa, zapewniająca przepływy międzybranżowe, ze szczególną rolą usług wyższego rzędu, wysoką innowacyjnością, obecnością sektorów kreatywnych oraz znaczącym rozdrobnieniem wielkości podmiotów gospodarczych. Wśród cech takiej gospodarki można też wymienić korzystną gęstość podmiotów otoczenia biznesu, nasycenie rynku pra-

¹ Miasta będące siedzibami sejmików wojewódzkich.

² Strategia rozwoju Gdańska ...

³ Strategia rozwoju Olsztyna ...

⁴ Strategia rozwoju Poznania ...

⁵ Strategia rozwoju Szczecina ...

⁶ Strategia rozwoju Torunia ...

⁷ Strategia rozwoju Zielonej Góry ...

cy wysokimi kwalifikacjami zaawansowanych technologii, powiązanie sektora nauki z sektorem biznesu oraz wysoką jakością zagospodarowania przestrzeni. Poznań stara się być węzłem gospodarki opartej na wiedzy, włączonym w globalną sieć przepływów biznesowych i finansowych.

Poziom innowacyjności gospodarki Szczecina, podobnie jak gospodarki wojewódzkiej, jest – zdaniem władarzy tego miasta – wysoce niezadowolająca. Jest pochodną małej liczby instytucji badawczo-rozwojowych, niskiego zatrudnienia w tym sektorze, wielkości nakładów inwestycyjnych na badania i rozwój. Struktura nakładów jest niekorzystna z uwagi na zdecydowanie dominujący udział sektora szkolnictwa wyższego w wydatkach na B+R, przy czym poziom koncentracji wydatków w tym sektorze postępuje. Główną przyczyną braku podejmowania działań na rzecz badań i rozwoju oraz wprowadzania innowacyjnych rozwiązań w firmach jest brak własnych środków finansowych przedsiębiorstw. Miarą potencjału przyswajania rozwiązań innowacyjnych w procesach gospodarczych jest wykorzystanie technik teleinformatycznych. Zachodniopomorskie przedsiębiorstwa nie odbiegają od firm w porównywalnych miastach w zakresie dostępności i wykorzystania komputerów i internetu w działalności gospodarczej. Jednak aktywne wykorzystanie wymienionych środków elektronicznych jest niskie, co skutkuje znikomą liczbą innowacyjnych produktów i niewielkim udziałem tych produktów w sprzedaży ogółem. Tworzenie i implementacja innowacji w gospodarce miasta napotyka na dwie podstawowe bariery – dostęp do środków

inwestycyjnych na badania (zarówno na wyposażenie techniczne, jak też wynagrodzenia dla kadry o odpowiednim potencjale) oraz niedostatki we współpracy i dialogu na różnych szczeblach. W tym zakresie istotną rolę do odegrania mają instytucje funkcjonujące na pograniczu nauki i biznesu. Utworzony przez Polską Fundację Przedsiębiorczości fundusz kapitału zalążkowego Pomernus Seed pomaga w uruchomieniu innowacyjnych firm z dziedziny bio- i nanotechnologii materiałów i wyrobów oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych. Atrakcyjność inwestycyjna podregionu szczecińskiego dla działalności zaawansowanej technologicznie jest wysoka.

Transformacja ustroju gospodarczego i włączenie Polski do rynku światowego, ukazały niski stopień konkurencyjności znacznej części sektora przemysłowego Torunia i w następstwie jego ograniczanie. Pierwszoplanową koniecznością wydaje się udoskonalenie funkcjonowania systemu informacyjnego skierowanego do potencjalnych inwestorów. Pełna informacja w tym zakresie, połączona ze sprawną kompetentną obsługą podmiotów zainteresowanych aktywnością gospodarczą, wydaje się być warunkiem podstawowym. Innym, nie mniej znaczącym aspektem, jest dostępność źródeł kapitału na terenie miasta, obecność, aktywność banków i funduszy inwestycyjnych oraz innych zinstytucjonalizowanych inwestorów i kredytodawców, firm ubezpieczeniowych, itp. tworzących tzw. środowisko biznesu. Ich aktywność, podobnie, jak i zachowania przedsiębiorców, związane są z czytelnością i stabilnością polityki gospodarczej mia-

sta, jego władz samorządowych. Ogłoszenie takiej polityki, jej celów, jest wyzwaniem dla samorządu Torunia, a sprawą zasadniczej wagi są priorytety rozwoju gospodarczego Torunia, określenie głównych kierunków polityki gospodarczej tego miasta. Wydaje się, że występują mocne przesłanki, aby jedną z ważniejszych dziedzin aktywności gospodarczej Torunia stały się usługi związane w szczególności z funkcją obsługi turystów i przybywających do miasta ludzi biznesu. Wyzwaniem jest poszukiwanie nowych kierunków wytwórczości, oferujących produkty atrakcyjne dla rynku. W tym zakresie pomocne powinno być wsparcie lokalnej gospodarki ze strony regionalnego środowiska naukowo-technicznego. Jak dotąd współpraca tego środowiska z przedsiębiorcami nie jest widoczna w ofercie rynkowej tego miasta.

Zielona Góra szansę rozwojową upatruje w dalszym rozwoju Lubuskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego – ta inwestycja umożliwi transfer badań, nowoczesnych technologii i innowacji z obszaru nauki do gospodarki, a także wpłynie pozytywnie na wiele dziedzin życia. Projekt powstaje w ramach współpracy stron w zakresie tworzenia pomostu między nauką a przemysłem, rozwoju infrastruktury sfery B+R oraz wspierania innowacji i szeroko rozumianej przedsiębiorczości. Teren pod tą inwestycję jest szczególnie atrakcyjny, ze względu na przygraniczny charakter całego regionu, a także korzystne położenie komunikacyjne zapewniające modernizację i rozwój magistralnych (międzynarodowych) i krajowych połączeń drogowych i kolejowych w układzie wschód – zachód i

północ – południe oraz dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna wewnątrz regionu. Ogólnie rzecz biorąc, Misją władz Zielonej Góry jest zapewnienie wysokiego poziomu życia mieszkańcom poprzez rozwój usług i rynku pracy, dynamiczny rozwój ośrodka miejskiego i jego funkcji metropolitalnych jako centrum aglomeracji zielonogórskiej, miasta uniwersyteckiego, miasta wysokich technologii, miasta zieleni.

Wnioski

Podsumowując, nowe możliwości pobudzania wzrostu gospodarczego związane są z dostarczaniem nowych produktów i usług, będących wynikiem przełomów technologicznych, nowych procesów i modeli biznesowych, innowacji nietechnologicznych oraz innowacji w sektorze usług, w połączeniu ze stanowiącymi siłę napędową kreatywnością, uzdolnieniami i talentami, innymi słowy będących wynikiem szeroko pojętej innowacyjności. Rozwojowi tych możliwości sprzyjać będzie położenie na nie silnego nacisku w polityce gospodarczej oraz wprowadzenie strategii, których celem jest sprostanie wyzwaniom społecznym, takim jak starzenie się społeczeństwa, bezpieczeństwo energetyczne, zmiana klimatu, w tym zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi, a także włączenie społeczne, które wymagają znalezienia przełomowych rozwiązań innowacyjnych. By w pełni wykorzystać te sprzyjające warunki do osiągnięcia dobrobytu gospodarczego i wysokiej jakości życia, rządy w całej Europie muszą aktywnie zaangażować się we wspieranie strategii na rzecz pobudzania wzrostu gospodarczego, zwłaszcza strategii w zakresie

badan i innowacji. Stopniowa poprawa sytuacji gospodarczej umożliwia obecnie Europie skoncentrowanie się na pobudzaniu wzrostu przy jednoczesnym utrzymaniu tempa reform w celu zapewnienia trwałego ożywienia gospodarczego. (Conte 2014; Ciriaci i in. 2013)

W Polsce w ciągu najbliższych lat przewiduje się przyspieszenie zmian w polskiej przestrzeni związanych z rozwojem i modernizacją środowiska społeczno – gospodarczego, wynikających m.in. z postępującej koncentracji funkcji ośrodków krajowych i europejskich zlokalizowanych w podstawowej sieci ośrodków wzrostu oraz intensyfikacji powiązań funkcjonalnych między nimi, czy też osiedlania się ludności w ośrodkach rozwijających się przy jednoczesnym odpływie ludności z terenów wiejskich oraz małych ośrodków miejskich. (Koncepcja ... 2012: 10)

Warto położyć nacisk na sposoby wykorzystania w jak największym stopniu potencjału badań naukowych i innowacji jako siły napędowej ponownego wzrostu gospodarczego poprzez poprawę jakości inwestycji w ramach sprzyjających wzrostowi gospodarczemu strategii konsolidacji budżetowej przyjętych w państwach członkowskich. (Komunikat Komisji... 2014b)

Zrozumienie, poznanie i kreacja nowej wartości społecznej, lub ekonomicznej są to innowacje. (Gollin 2008: 115-128) Są one skutkiem tego, że ludzie odczuwają, jednocześnie ogólnospołeczną i wewnętrzną, potrzebę zmieniania świata na lepsze. (Rogoziński, Panasiuk red. 2012: 207-217) Co więcej, z punktu widzenia teorii kierowania gromadzenie informacji przez dany podmiot (podobnie jak zasobów finan-

sowych, rzeczowych i ludzkich) należy do zasilania, obok przede wszystkim planowania, a także organizowania, prowadzenia i kontrolowania.¹

Wobec utrzymujących się trudnych warunków budżetowych kluczowe znaczenie ma rozporządzanie wydatkami publicznymi w taki sposób, by przynosiły jak najlepsze rezultaty, co można osiągnąć dzięki poprawie ich jakości. Inwestycje publiczne muszą w związku z tym iść w parze z zakrojonymi na szeroką skalę reformami systemów badań naukowych i innowacji, służącymi między innymi zwiększeniu roli wydatków publicznych jako katalizatora inwestycji prywatnych. Zwiększenie efektywności wydatków na badania naukowe i innowacje przyczyni się także do podniesienia ogólnej jakości finansowania ze środków publicznych. Umożliwi ono lepsze wykorzystanie ograniczonych zasobów, a dzięki temu przyniesie również długoterminową poprawę, umożliwiając waloryzację rezultatów działalności w zakresie badań naukowych i innowacji. Do działań przekrojowych podejmowanych w celu poprawy efektywności polityki należą regularne przeglądy wydatków publicznych lub budżetowanie zadaniowe ukierunkowane na poprawę wyników. Z analiz dotyczących poszczególnych państw (Francji, Austrii, Szwecji i Niderlandów) wynika, że państwu członkowskiemu, które przyjęło takie podejście, udało się osiągnąć znaczące i wymierne sukcesy w zakresie przejrzystości budżetu, efektywności i oszczędności, i to bez obniżania poziomu jakości usług publicznych, a nawet

¹ Szerzej na ten temat patrz np. Błaszczuk 2008: 95-105

uzyskując jego zwiększenie. (Komunikat Komisji ... 2014b)

Dla powyżej zaprezentowanej tematyki artykułu, postawiona została hipoteza o małym tempie wprowadzania innowacji na gruncie polskiej gospodarki. Po dokonaniu założonych analiz, stwierdzić można przede wszystkim, że nasz kraj w porównaniach europejskich wypada całkiem dobrze. Wszak Polska, pod względem wartości PKB per capita wyrażonej w parytecie siły nabywczej, w badanym okresie zajęła 10 miejsce pośród 28 krajów należących do Unii Europejskiej. Jeśli chodzi o wspomniane w analizach miasta wojewódzkie, starają się one kreatywnie i elastycznie radzić sobie z obciążeniami tak natury historycznej, jak i geograficznej.

Współdziałanie podmiotów w ramach określonej wspólnoty byłoby impulsem do tworzenia się *local governance*, tj. lokalnych wspólnot samorządowych, angażujących poszczególne podmioty z danego terytorium. (Ostrom 2008: 61 – 110; Porras, Collins 1996; Dolnicki 2014: 44-57) Według Jerzego Stępnia, zachodni paradygmat samorządności terytorialnej kładzie nacisk — w myśl Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego — na wspólnotowość, partycypacyjność obywatelską i kolegialność decyzji o charakterze politycznym strategicznym, z wyraźnym odróżnieniem poziomu politycznego (wybór) od administracyjnego (urzędniczego). Natomiast wschodni model władzy publicznej preferuje przede wszystkim jednoosobowe organy decyzyjne, przy zatarciu granicy pomiędzy sferą polityczną i administracją. Nasz samorząd stanął w wyniku tej konfrontacji niejako na granicy podziału cywilizacyjnego

wyrażonego z jednej strony paradygmatem rządów ojców miasta, a z drugiej wizją jednoosobowych rządów gospodarza. Po stronie zachodniej trzyma nas jeszcze instytucja osobowości prawnej wspólnoty oraz kategoria mienia komunalnego, odrębnego od mienia ogólnopaństwowego. Dodać do tego trzeba instytucję odrębnych od budżetu państwa budżetów lokalnych oraz zasadę nadzoru legalnego, choć już pojawiają się głosy, że władza centralna powinna czasami chronić samorząd przed merytorycznie nietrafnymi decyzjami. (Stępień 2015: 60-63; Gawroński 2014: 11-45).

Innowacyjność samorządowa oznacza zdolność wspólnoty do upodobniania się do samorządów bardziej dojrzałych, adaptację ich mechanizmów rozwoju. Cenna może się wobec tego okazać konfrontacja polskich wspólnot ze społecznościami innych krajów europejskich. Efektywność funkcjonowania podmiotu gospodarczego zależy od jakości kapitału ludzkiego. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego, postawy innowacyjne wśród mieszkańców oraz instytucji zorientowanych na pomnażanie wiedzy skutkują nowymi pomysłami, rozwiązaniami budującymi trwałą przewagę konkurencyjną. Warto zatem, w związku z tym, za pomocą odpowiednich wskaźników, stale diagnozować nacisk na efektywność polskich społeczności lokalnych.

Bibliografia

1. Biała księga obszarów metropolitalnych, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013;
2. Błaszczuk D. J., Zarządzanie ryzykiem w świetle teorii kierowania, Zarządzanie Ryzykiem Nr 26 (2008);

3. Brol R., Raszkowski A. (ed.), Problemy rozwoju regionalnego, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław 2011;
4. Cieślak M., Prognozowanie gospodarcze. Metody i zastosowania, WN PWN, Warszawa 1997;
5. Ciriaci D., Moncada P., Castello P. i Voigt P., Innovation and job creation: a sustainable relation?; Dokumenty robocze IPTS o działalności w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji prowadzonej przez korporacje, seria nr 1/2013, Komisja Europejska;
6. Conte A., Efficiency of R&D spending at national and regional level, (Efektywność wydatków na szczeblu krajowym i regionalnym przeznaczonych na badania naukowe i rozwój), Wspólne Centrum Badawcze, Komisja Europejska Europejska, 2014;
7. Dolnicki B. (p.r.), Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym, Wydawnictwo LEX, Warszawa 2014;
8. Edwarczyk B., Rozwój obszarów metropolitalnych w świetle transformacji samorządu terytorialnego w Polsce w latach 1990-2014, [w:] Polska – 25 lat samorządu terytorialnego, Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny, z. 3, 2015;
9. Eurostat, Statistical books, Eurostat regional yearbook 2015, <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/7018888/KS-HA-15-001-EN-N.pdf/6f0d4095-5e7a-4a4b-af28-d255e2bcb395>;
10. Eurostat, Statistical books, Key figures on Europe, 2015 edition, <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/7072644/KS-EI-15-001-EN-N.pdf/318ee884-50d6-48f0-b086-4410da85d6b6>;
11. Fedan R. (ed.), Budowanie strategii wzrostu wartości przedsiębiorstw i regionów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2013, pp. 6 i n. and Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030;
12. Forlicz S. (ed.), Metody ilościowe w ekonomii, Wyd. Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2008;
13. Gawroński H., Zarządzanie publiczne w polskich samorządach terytorialnych, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, Elbląg 2014;
14. Gollin M. A., Driving innovation, Cambridge University Press, Londyn 2008;
15. Gonet W., Kredyty, pożyczki, obligacje w gospodarce finansowej samorządu terytorialnego, Monografie i opracowania 543, Of. Wyd. SGH, Warszawa, 2006;
16. <http://ec.europa.eu/eurostat>;
17. http://stat.gov.pl/bdl/app/miejsce_w_dims?p_id=25282&p_token=1662301702;
18. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, For a European Industrial Renaissance / COM/2014/014 final, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52014DC0014>;
19. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Badania naukowe i Innowacje jako źródło ponownego wzrostu gospodarczego /SWD/2014/181 final/, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1432400330995&uri=CELEX:52014DC0339>;
20. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012;
21. Liszewski S. (ed.), Geografia urbanistyczna, WN PWN, Warszawa 2012;
22. Makiela Z., Przedsiębiorczość i innowacyjność terytorialna, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2013;
23. Marciniak S., Makro- i mikroekonomia. Podstawowe problemy współczesności, WN PWN, Warszawa 2013;
24. Markowski T., Teoretyczne podstawy rozwoju regionalnego i lokalnego, [w:] Strzelecki Z., Gospodarka regionalna i lokalna, WN PWN, Warszawa 2008;

25. Ostrom E., Governing the commons: the evolution of institutions for collective action, Cambridge University Press, Cambridge, New York 2008;
26. Owsiak S., Finanse publiczne. Teoria i praktyka, WN PWN, Warszawa 2005;
27. Ponsard C. (red.), Ekonomiczna analiza przestrzenna, Wyd. AE w Poznaniu, Poznań 1992;
28. Porras J. I., Collins J., Building your company's vision, Harvard Business Review, wrzesień — październik 1996;
29. Raport OECD z 2011 r., Productivity and growth accounting;
30. Raport Polska 2011. Gospodarka — Społeczeństwo — Regiony czy Raport o stanie przestrzennego zagospodarowania kraju „Polska przestrzeń” (2007);
31. Rogoziński K., Panasiuk A. (ed.), Zarządzanie organizacjami usługowymi, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2012;
32. Sierpińska M., Jachna T., Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych, WN PWN, Warszawa, 1997;
33. Sprawozdanie z 2013 r. na temat konkurencyjności Unii innowacji, SWD(2013) 505;
34. Stańko J. F., Ostatni dzwonek, „Gość niedzielny”, 7 II 2016;
35. Stępień J., W poszukiwaniu współczesnego kształtu samorządu terytorialnego, [in]: Polska – 25 lat samorządu terytorialnego, Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny, z. 3, 2015;
36. Strahl D. (ed.), Metody oceny rozwoju regionalnego, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego, Wrocław 2006;
37. Strategia rozwoju Gdańska: [www.gdansk.pl/strategia](http://gdansk.pl/strategia);
38. Strategia rozwoju Olsztyna: <https://www.olsztyn.eu/...strategiczne/strategia-rozwoju-miasta.html>;
39. Strategia rozwoju Poznania: <http://www.poznan.pl/mim/main/strategia-rozwoju-miasta-poznania-do-roku-2030-aktualizacja-2013,p.14886,26640,26644.html>;
40. Strategia rozwoju Szczecina: www.szczecin.eu/sites/default/.../strategia_rozwoju_szczecina_2025.pdf;
41. Strategia rozwoju Torunia: <http://www.torun.pl/pl/rozwoj/miejskie-programy-rozwojowe/strategia-rozwoju-miasta-torunia-do-roku-2020>;
42. Strategia rozwoju Zielonej Góry: bip.zielonagora.pl/45/Strategia_rozwoju_miasta/;
43. Zeliaś A., Metody statystyczne, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2000;
44. Zorska A. (ed.), Chaos czy twórcza destrukcja? Ku nowym modelom w gospodarce i polityce, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2011.

Івона Коза, Інновації в якості підтримки бізнес-активності польських місцевих громад. Приклад зайнятості в південному і південно-західному регіонах

Бізнес-активність суб'єкту господарювання залежить від якості людського капіталу. У випадку У випадку органів місцевого самоврядування, інноваційні відносини серед жителів і інститутів метою яких є здобуття нових знань, приносять нові ідеї і способи вирішення проблем, які в результаті призводять до побудови стійких конкурентних переваг, які в свою чергу мотивують бізнес-активність. Цілком обґрунтованим, в цьому випадку, було б проведення дослідження цього явища в функціонуванні польських місцевих громад використовуючи при цьому відповідні маркери. Самоврядна інноваційність в цьому випадку означає здатність спільноти ставати подібним до більш розвинених місцевих громад (органів місцевого самоврядування) і пристосування до встановлених ними механізмів розвитку. Цінним може виявитись конфронтація польських громад з громадами в інших європейських країнах.

Аналіз запропонованих аспектів, а також висновків з проведених досліджень становитимуть суть пропонованої публікації.

Ключові слова: бізнес-активність, зайнятість, дослідження і розвиток

Івона Коза, Інновації в качестве поддержки бизнес-активности польских местных общин. Пример занятости в южном и юго-западном регионах

Бизнес-активность субъекта хозяйствования зависит от качества человеческого капитала. В случае органов местного самоуправления, инновационные отношения среди жителей и институтов, целью которых является получение новых знаний, приносят новые идеи и способы решения проблем, которые в итоге приводят к построению устойчивых конкурентных преимуществ, которые в свою очередь мотивируют бизнес-активность. Вполне обоснованным, в этом случае является, проведение исследования, с помощью использования соответствующих маркеров, прозреливального подхода польских местных общин.

Самоуправляющаяся инновационность в данном случае означает способность сообщества становиться подобным к более развитым местным общинам (органов местного самоуправления) и приспособления к установленным ими механизмам развития. Ценным может оказаться конфронтация польских общин с общинами в других европейских странах.

Анализ указанных аспектов, а также выводы из проведенных исследований составляют суть предлагаемой публикации.

Ключевые слова: бизнес-активность, занятость, исследования и развитие

Iwona Koza, Innovation leading to effectiveness of Polish local communities. Case study: North and Northwest Macro-region

The purpose of this article is the analysis of aspects related to efficiency and innovation of Polish district cities on the background of the Polish macroregions and countries of the European Union.

The research area of this article will be North and Northwest Macro-region of Poland. An appropriate research tool, consisting of a set of statistical indexes, will be selected. Examples of major cities in the test area will be presented as well. Development strategies of the selected cities will serve as a source of information here. The culmination of the body of the chapter will be applications, the application which can be used for further regional policy in the communities surveyed.

The last part of the main body of the article will be applications, which can be used for further regional policy in the communities surveyed.

Regional research, knowledge and innovation depend on many factors – culture business, skills, education and training institutions, innovation support services, technology transfer mechanisms, regional infrastructure, mobility of researchers, funding sources, and creative potential.

Poland, in terms of the value of GDP per capita expressed in purchasing power parity, in the period took the 10th place among the 28 countries belonging to the European Union. When it comes to employment in the area of research and development, in the period the number of both employed and research and development active units and incurred by them increased. In the structure of the employed workers prevailed for research and higher education sector.

Key words: innovation, development, region.

Стаття надійшла до друку 10 травня 2016 р.